

diagnosing of future teachers of physical education such as: formulation of the object and tasks of diagnostics, selection of diagnostic methods, gathering of information with the help of questioning and survey, quantitative and qualitative processing of results.

Were researched programs that had been introduced in to the educational process of Universities and were singled out their features. Were given intermediate results of research and were outlined features of conducting of pedagogical experiment on preparation teachers of physical education to organization of sports and health improving activities.

Key words: *pedagogical experiment, questioning, testing, survey, sports and recreational activities, experiment*

*Одержано редакцією 22.03.2016
Прийнято до публікації 25.03.2016*

УДК 378 (410)

ЧИЧУК Антоніна Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
дошкільної освіти Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
e-mail:toniabida@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Анотація. У статті розглянуто теоретико-методичні засади змісту педагогічної освіти у Великій Британії. Здійснено аналіз навчального плану підготовки вчителя за профілем «Початкова освіта кваліфікацією» Бакалавр мистецтв університету Роухемптон, Лондон який дав можливість засвідчити те цінне, що форми й методи роботи при опануванні різними курсами, визначені курікуломом, надзвичайно урізноманітнені, конкретизовані, передбачена значна кількість самостійної, творчої роботи при виконанні креативних завдань, при проведенні критичних розмірковувань. Особливу увагу звертаємо на фіксацію виконаних видів творчих робіт, що важливо для майбутньої професійної діяльності.

Аналіз зазначеного курікулуму дав можливість визначити прогресивні ідеї, які потрібно вивчати більш детально і використовувати в процесі реформування вищої освіти в Україні: формування навичок самостійної методичної роботи та виконання майбутнім учителем практичних завдань, необхідних для роботи в школі; чітке визначення форм атестації та їх різноманітність; творчі форми роботи: висловлення своєї індивідуальної позиції, готуючи ессе; критичне розмірковування; підготовка концертної програми; проведення дослідження, презентації.

Ключові слова: *Велика Британія, педагогічна освіта, навчальний план, підготовка вчителя.*

Постановка проблеми. Розглядаючи теоретико-методичні засади змісту педагогічної освіти у Великій Британії, слід зазначити, що зміст вищої освіти – це педагогічно сформована система знань, умінь та навичок, досвіду творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до світу, засвоєння якої забезпечує якості особи, її професійний, інтелектуальний, етичний, естетичний, емоційний і фізичний розвиток. Зміст вищої освіти, її організація, методи перебувають у стадії безперервного оновлення, орієнтуються на прогнозовані наукою і практикою перспективи. Головним завданням вищої школи стає розвиток творчих якостей особистості, здатності сприймати і переробляти нові наукові ідеї, аналізувати і застосовувати їх в умовах самостійної професійної діяльності. Істотні проблеми теорії змісту вищої освіти пов'язані з безперервністю, комп'ютеризацією, гуманізацією, гуматизацією, глобалізацією сучасної освіти [4, с.321-322].

Як зазначає А. Кузьмінський, зміст освіти закріплюється державними документами: навчальними планами, навчальними програмами, підручниками, посібниками [5, с.235]. Навчальний план – головний нормативний документ, на підставі якого формується весь

навчальний процес у професійній освіті. Базою для створення навчального плану є освітньо-професійна програма стандарту освіти. Навчальний план визначає перелік та загальний обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення в навчальних семестрах, норму співвідношення обсягів аудиторних занять та самостійної роботи студента. Обсяг аудиторних занять розподіляється на конкретні види їх проведення (лекції, практичні заняття, семінари, лабораторні заняття, комп'ютерний практикум). Навчальний план формує види контролю (іспити, заліки, контрольні роботи, проекти тощо), коригує види практики студентів та форми випускної атестації (захист дипломного проекту, роботи, державні іспити тощо) [3, с.537].

Під курикулумом у анголономовних країнах розуміють зміст навчання разом з його методами і формами. Зміст знань, якими має оволодіти студент, визначається програмою відповідного рівня. Загальноосвітні програми спрямовані на розв'язання завдань формування загальної культури студентів, а також на створення основи для усвідомленого вибору й засвоєння професійних програм, що мають забезпечити підготовку кваліфікованих фахівців. Обов'язків мінімум змісту освітніх програм встановлюється державним освітнім стандартом. Рівень знань, умінь і навичок студентів перевіряється в процесі контролю успішності, атестації (проміжної та підсумкової) [1, с.44].

Ми поставили за мету проаналізувати навчальний план підготовки за профілем «Початкова освіта», роки навчання: 2012-2015, термін навчання: 3 роки, форма навчання: денна, кваліфікація: бакалавр мистецтв, університет Роухемптон, Лондон.

Виклад основного матеріалу. Курикулум професійної підготовки вчителя, що аналізується, включає: роки навчання, термін і форму навчання (очна, заочна, вечірня), кваліфікацію, профіль навчання, назву університету. В навчальному плані з початкової освіти кваліфікації бакалавр мистецтв представлені: навчальні модулі, кількість кредитів на кожному модуль; розподіл матеріалу по роках і семестрах навчання; форми атестації, вказано відсоток від загальної оцінки, а також методи навчання. В курикулумі предмети об'єднані в цикли:

- Базовий цикл, в якому представлені курси, що відіграють значну роль в інтелектуальному розвитку майбутніх учителів (загальноосвітня підготовка);
- Професійний цикл (professional course);
- Спеціальна освіта, в якому представлені загальні відомості про предмет, його цілісна конкретна картина, встановлення міжпредметних зв'язків, методика його викладання;
- Педагогічна практика (practice of teaching).

Схарактеризуємо коротко названі цикли навчальних предметів.

До циклу «Базова частина» визначені навчальним планом предмети: загальноосвітньої підготовки:

- Релігієзнавство (поселення, віросповідання й минуле регіону);
- Інформатика (навчання ІКТ та основні предмети);
- Сучасна наука: досягнення й проблеми (роль педагога в контексті сучасних проблем), наукове й технологічне проектування, підходи в розвиваючому навчання;
- Сучасні іноземні мови (французька мова, мій мовний світ);
- Сучасне мистецтво (вступ до образотворчої діяльності, музики, фізичної культури).

Загальноосвітня підготовка спрямована на розширення кругозору й формування високої культури майбутнього вчителя. Крім перехованих курсів, до базової частини, яка пропонується навчальним планом університету Роухемптон (Лондон) кваліфікації: Бакалавр мистецтв з профілю «Початкова освіта» відповідно до обраних вікових ступенів навчання: 5-7 років / 7-11 років, віднесено ще й такі курси:

- Встановлення взаємозв'язків, на вивчення якого відведено 20 кредитів упродовж осіннього, весняного й літнього семестрів першого року навчання. Атестація відбувається у формі курсової роботи (2500 слів) – 50% від загальної оцінки і презентації ІКТ – 50%;
- Математика – упродовж трьох семестрів першого року навчання розподілено 20 кредитів. Передбачено різні форми атестації: 30% портфолію, два реферати (число й геометрія – 1500 слів) – 30%, а також звіти й аналізи – 40%;

- Взаємозв'язок природничих наук і математики – 20 кредитів. Як наслідок, написання упродовж трьох семестрів і представлення на другому курсі курсової роботи;
- Бесіда й навчання: математика й природничі науки. Вивчається цей предмет упродовж осіннього семестру, на опанування ним відводиться 20 кредитів. В процесі вивчення курсу студенти проводять тематичне дослідження і оформляють його у розмірі 5000 слів.

Ми вважаємо, що названі форми роботи, якими опановують студенти на робочому місці вчителя – необхідні, адже у них розвивається творчий підхід до виконання певних видів робіт, вони вчать самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, робити висновки на основі проведеного аналізу.

- Міжпредметні зв'язки в навчанні – вивчаються упродовж весняного семестру, на його вивчення відведено 20 кредитів, на атестацію студенти представляють групові плакати;
- Читання й письмо. Цим курсом майбутні вчителі опановують упродовж трьох семестрів другого курсу. На звіт представляють есе в кількості 5000 слів (жанр літератури, що поєднує підкреслено індивідуальну позицію автора з невимушеним, часто парадоксальним викладом, орієнтованим на розмову мову) [2, с.174-175].
- Діючий учитель – цей предмет викладається впродовж трьох семестрів на другому курсі (20 кредитів). Майбутній учитель по закінченні вивчення цього курсу має представити підтвердження професійного розвитку відносно Професійних Стандартів ТДА для QTS (2007). Дані будуть зібрані в анкеті професійного розвитку і у файлі досвіду роботи в школі.
- Керівна роль учителя – предмет викладається на третьому курсі впродовж трьох семестрів (20 кредитів). Форма атестації – портфоліо з даними в анкеті професійного розвитку і файлі досвіду роботи в школі.

На нашу думку, атестація у формі портфоліо з даними в анкеті професійного розвитку і файлі досвіду роботи в школі слугують значним стимулом при вивченні дисциплін «Діючий учитель» і «Керівна роль учителя».

Отже, можна висновити, що, вивчаючи базову частину навчальних модулів, студенти оволодівають необхідними для роботи в школі технологіями, методами (презентація, портфоліо, тематичні дослідження, есе); виконують групові роботи (розробка веб-сайта, групові плакати), курсові роботи; розробляють навчальні плани й конспекти уроків. Особливо підкреслюємо при створенні курікулуму, що аналізується, чіткість у визначенні точних розмірів форм атестації у відсотках від загальної оцінки та розміри їх усних і письмових звітів (у кількості слів), а також створення навчального ресурсу ІКТ для проведення занять в межах основного предмету.

В курікулумі виділено цикл «Професійний розвиток», що об'єднує курси:

- Професійний розвиток (вступний курс), який передбачає проходження шкільної практики (6 тижнів) упродовж осіннього, весняного й літнього семестрів першого року навчання в Роухемптонському університеті;
- Професійний розвиток (поглиблений курс) у вигляді відвідування занять упродовж другого року навчання в осінній, весняній і літній семестри;
- Професійний розвиток (входження в практичну педагогічну діяльність) у формі відвідування занять упродовж осіннього, весняного й літнього семестрів третього року навчання в Роухемптонському університеті.

У Великій Британії звертається увага на важливість професійних знань у підготовці вчителя. Тому до навчального плану введено цикл «Професійний розвиток». Виділення в навчальному плані циклу професійного розвитку свідчить про важливість професійних знань у підготовці вчителя.

В курікулумі Роухемптонського університету з профілю підготовки «Початкова освіта» виділено цикл «Предмети спеціалізації», який об'єднує значну кількість груп, опанування якими дозволяє оволодіти кваліфікацією «Бакалавр мистецтв» профілю «Початкова освіта»:

- Група образотворче мистецтво й дизайн, до складу якої входять предмети:

- Вступ до образотворчої діяльності в початковій школі «Я як художник», на опанування яким відводиться 20 кредитів у осінньому, весняному й літньому семестрах першого року навчання; в курікулумі визначені різноманітні форми атестації і відсотки до кожної з них від загальної оцінки: журнал/альбом (40%), портфоліо (25%), художні роботи з детальною інструкцією – 50 слів (35%), що представляється на атестацію;
- Розвиток професійного сприймання: художники в школах. Для проведення цього предмета передбачено 20 кредитів, які реалізуються впродовж другого року навчання у осінньому, весняному і літньому семестрах при виконанні таких видів роботи: розробка й планування проекту в співробітництві з учителем (20%); проведення трьох послідовних практичних занять у школі, що завершуються ілюстраціями дитячих малюнків (35%); організація виставок дитячих робіт (35%); підготовка методичного збірника (10%);
- Роль учителя образотворчого мистецтва: актуальні проблеми. Зазначений предмет, на вивчення якого відведено 20 кредитів на III курсі впродовж трьох семестрів, передбачає розробку занять (50%), письмову рефлексію (роздуми індивіда про власну свідомість) й оцінку (40%), а також підготовку відео/фото документації.

При підготовці бакалавра мистецтв цінним, на нашу думку, є те, що при викладанні групи предметів «Образотворче мистецтво й дизайн» значна увага приділяється виконанню студентом практичних завдань, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю в школі (виготовлення альбому, портфоліо; планування проекту; розробка й проведення практичних занять; організація виставок дитячих робіт; підготовка методичних розробок, відео/фото документації), а також те, що вже на студентській лаві у майбутніх учителів формуються навички методичної роботи, вони привчаються самостійно опрацьовувати навчальну, наукову й методичну літературу.

Ми вважаємо, що ідею формування навичок самостійної методичної роботи та виконання майбутнім учителем практичних завдань, необхідних для роботи в школі, в Роухемптонському університеті Великої Британії, потрібно вивчати більш детально і впроваджувати в практику роботи педагогічних факультетів інститутів університетів України.

- Група предметів «Технологія дизайну» включає дисципліни: основи дизайну і технологій, пропаганда здорового харчування, виробнича практика в школі. На опанування кожної відведено по 20 кредитів. Схарактеризуємо їх коротко:

- Предмет «Основи дизайну і технологій» студенти вивчають на першому курсі упродовж трьох семестрів; форми атестації і відсоток від загальної оцінки пропонуються навчальним планом такі: проекти формату А3 (65%) і есе – 1750 слів (35%);
- Предмет «Пропаганда здорового способу харчування» викладається на другому курсі упродовж трьох семестрів; навчальним планом визначені такі форми атестації і відсоток від загальної оцінки: проект (3250слів) та есе (1750слів);
- Виробнича практика в школі з технології дизайну проводиться на третьому курсі упродовж осіннього, весняного й літнього семестрів; на атестацію винесено проектування, створення й просування шкільних освітніх ресурсів (65%) та есе – 1750 слів (35%).

Ми вважаємо, що при опрацюванні матеріалу предметів групи «Технологія дизайну» важливим є чітке визначення форм атестації, їхню кількісну сторону та відсоток від загальної оцінки, а також і те, що на атестацію майбутні вчителі представляють не лише проект, а й свою індивідуальну позицію, що сприяє розвитку креативного мислення. Важливим є розв'язання екологічної проблеми при викладанні курсу «Пропаганда здорового способу харчування» – така актуальна в наш час.

- Група предметів «Раннє дитинство» циклу «Предмети спеціалізації» включає дисципліни: вступ до сфери дошкільної освіти, теорія і практика дошкільної освіти, становлення фахівця дошкільної освіти, на вивчення яких передбачено по 20 кредитів на кожну дисципліну. Слід відмітити логічну послідовність вивчення предметів: на першому курсі упродовж осіннього, весняного й літнього семестрів студенти знайомляться із вступом до сфери дошкільної освіти, складають рефлексивне (мимовільне) порт фоліо в розмірі

5000 слів, яке представляють на атестацію; на другому курсі майбутні вчителі вивчають упродовж трьох семестрів теорію і практику дошкільної освіти (навчальний матеріал значно ускладнюється), готуючи на атестацію педагогічну документацію, що складається з фотознімків (не менше шести), що відображають результати проходження модуля (5000 слів); упродовж третього курсу відбувається становлення спеціаліста дошкільної освіти, на основі чого випускники готують есе, висловлюючи власну позицію (5000 слів).

Отже, опановуючи групою предметів «Раннє дитинство», студенти, набуваючи знань з теорії та практики дошкільної освіти, готуючись до роботи в дитячому навчальному закладі, вчать скласти рефлексивне портфоліо, педагогічну документацію, висловлювати свою позицію, готуючи есе.

- До циклу «Предмети спеціалізації» належить і група дисциплін «Англійська мова», до складу якої входять предмети:

- Грамотність і дитинство, на опанування яким відводиться 20 кредитів у осінньому, весняному і літньому семестрах першого року навчання; навчальним планом визначені такі форми атестації і відсотки до кожної з них від загальної оцінки: есе – 2000 слів (40%), тематичне портфоліо – 3000 слів (60%);
- Навчання грамоті з допомогою текстів, на вивчення якого визначено 20 кредитів упродовж трьох семестрів другого року навчання та представлення на атестацію конспекти п'яти послідовних занять;
- Роль учителя в навчанні англійській мові (20 кредитів). Предмет викладається впродовж третього року навчання, в результаті чого проводиться презентація з логічними обґрунтуванням (5000 слів).

В процесі вивчення дисциплін групи «Англійська мова» майбутні вчителі набувають навичок: складання тематичного портфоліо, висловлювання своєї позиції, підготовки конспектів практичних занять з англійської мови та проведення презентації з логічним обґрунтуванням, що так необхідно їм при виконанні обов'язків на робочому місці вчителя.

- Група предметів «Географія» циклу «Предмети спеціалізації» включає дисципліни: знання й розуміння навколишнього середовища (20 кредитів, перший рік навчання; форми атестації; есе – 2500 слів (50%), презентація – 2500 слів (50%); географія із середини і ззовні з урахуванням спеціалізації (20 кредитів, другий рік навчання; форми атестації: презентація – 2500 слів, веб-сайт – 2500 слів); навчання географії (20 кредитів, третій рік навчання; форма атестації – проект – 5000 слів).

Слід зазначити, що при вивченні дисциплін групи «Географія» студенти вдосконалюють свої вміння в здійсненні презентації, висловленні своєї позиції при написанні есе, створенні проекту та в користуванні сторінкою веб-сайт.

- Група предметів «Історія» включає дисципліни: історія Британії: час і простір; культурна спадщина й суспільство; різноманітність і значимість. У навчальному плані стосовно названих дисциплін зазначено:

- Предмет «Історія Британії: час і простір», (20 кредитів) викладається на першому курсі впродовж трьох семестрів, на атестацію представляється позиційний документ про історію країни (5000 слів);
- Вивчаючи предмет «Культурна спадщина й суспільство» упродовж трьох семестрів другого курсу (20 кредитів), студенти ведуть індивідуальний рефлексивний щоденник – 4000 слів (70%) і готують групове представлення (30%);
- Особливістю опанування предметом «Різноманітність і значимість» є те, що упродовж трьох семестрів третього курсу в роботі студентів превалюють критичні розмірковування. На атестацію готують, крім названих розмірковувань критичних (2500 слів), план презентації (2500 слів).

Із зазначеного витікає, що, вивчаючи історію рідного краю, його культурну спадщину, майбутні вчителі приділяють значну увагу самостійній роботі (індивідуальній і груповій), готують визначені навчальним планом види робіт: позиційний документ, рефлексивний

щоденник, презентацію; значна увага приділяється критичним розмірковуванням. Фіксація виконаних видів роботи (творчої) дуже важлива для майбутньої професійної діяльності.

- Значна увага при опануванні циклу «Предмети спеціалізації» приділяється дисциплінам групам ІКТ, до складу якої входять предмети: творчість і комп'ютерні технології в початковій школі, підтримка муніципальної освіти з використанням ІКТ, навчання ІКТ, на вивчення кожного предмета передбачено по 20 кредитів. Предмет «Творчість і комп'ютерні технології в початковій школі» вивчається на першому курсі впродовж осіннього, весняного й літнього семестрів. На атестацію виконується проектна робота: парний творчий проект (60% від загальної оцінки), індивідуальне письмове логічне обґрунтування проекту (20%), проектний журнал (20%). Предмет «Підтримка муніципальної освіти з використанням ІКТ» студенти опановують на другому рівні впродовж трьох семестрів, готуючи на атестацію роботи різної форми: створюють онлайн курс (60% від загальної оцінки), виготовляють індивідуальні проектні журнали (20%), готують коротке есе (20%). На третьому курсі при вивченні впродовж трьох семестрів предмету «Навчання ІКТ» студенти використовують такі форми роботи: семінар (50%), веб-сайт (50%).

Отже, предмети групи ІКТ майбутні вчителі початкових класів вивчають впродовж усіх років навчання в університеті, використовуючи різноманітні форми творчої, самостійної роботи, що так важливо при набуванні вмінь і навичок роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями.

- Група дисциплін «Математика» починає вивчатися в циклі навчальних модулів базової частини, в якій передбачено предмети: математика; взаємозв'язок природничих наук і математики; бесіда й навчання: математика й природничі науки, де студенти опановують загальні відомості з математики. При вивченні математики в циклі «Предмети спеціалізації» передбачено курс «Спеціалізація в галузі математичної освіти», на вивчення якого навчальним планом відведено 60 кредитів і майбутні вчителі оволодівають ним впродовж трьох років навчання, готуючи на атестацію на першому курсі: роботу над різними математичними задачами в контексті числа, алгебри, геометрії з коментарями відносно процесу навчання математики – 2500 слів (50%); аналіз математичних знань і методики викладання – 2500 слів (50%). На другому курсі – есе (3000 слів), порт фоліо (2000 слів). На третьому курсі – науково-дослідний проект (5000 слів).

Отже, на нашу думку, студенти досконало готуються до виконання в майбутньому обов'язків на робочому місці вчителя з навчання дітей математиці.

- Група дисциплін «Сучасні іноземні мови». Останнім часом у зв'язку з процесами глобалізації, інформатизації значна увага приділяється вивченню іноземних мов. Навчальним планом підготовки за профілем «Початкова освіта» кваліфікації «Бакалавр мистецтв» університету Роухемптон, Лондон (термін навчання 3 роки, форма навчання денна) передбачено вивчення французької мови впродовж трьох семестрів першого курсу (20 кредитів). Формами атестації слугують: есе (2500 слів) – 50% від загальної оцінки та презентація на французькій мові (5 хвилин) – 50%. В даній групі дисциплін вивчаються також предмети: програми вивчення іноземних мов у початковій школі (20 кредитів впродовж другого курсу та готується методичний збірник), а також «Навчання прикладом» (20 кредитів впродовж третього року навчання та представляється на атестацію план проведення занять з використанням між предметних зв'язків).

Ми вважаємо, що такі різноманітні солідні види виконаних робіт з усіх предметів групи дисциплін «Сучасні іноземні мови», які вивчаються впродовж усього періоду навчання в університеті, сприятимуть оволодінню французької мови.

- Група предметів «Музика» включає дисципліни: музичний світ, практичне музикування, музика в початковій школі. Стосовно названих дисциплін у навчальному плані рекомендовано:

- Предмет «музичний світ» (20 кредитів) викладати впродовж осіннього, весняного і літнього семестрів на першому курсі навчання, представляючи на атестацію есе (1500 слів) – 30% від загальної оцінки, а також 70% – збірник дидактичних матеріалів із поясненнями (3500 слів).

- Вивчаючи предмет «Практичні музикування» упродовж трьох семестрів другого курсу (20 кредитів), студенти ведуть рефлексивний журнал, що документує процес створення концертної програми, а також готують її представлення від початку до кінця (2500 слів). Крім того, майбутні вчителі створюють навчальний план (2500 слів і до нього додаток 1000 слів).
- Особливістю вивчення предмета «Музика в початковій школі» студенти, безумовно, опановують методику її викладання упродовж усього третього курсу навчання. На атестацію готують презентацію Power Point (1500 слів), а також есе (3500 слів).

Група предметів «Музика» (три дисципліни) вивчається упродовж усього періоду навчання в університеті, для чого навчальним планом відведено 60 кредитів.

Як видно із зазначеного, упродовж навчання в університеті студенти оволодівають загальними знаннями про музичний світ, практикою шкільних музичних інструментів, методикою навчання дітей музиці в початковій школі; велику роль у цьому процесі відіграє підготовка:

- Дидактичних матеріалів з поясненнями;
- Концертної програми;
- Навчального плану з предмету;
- Презентація.

- Група предметів «Фізична культура» включає дисципліни: «Розвиваюча роль фізичного виховання» та «Навчання фізичній культурі». Коротко їх схарактеризуємо:

- Предмет «Розвиваюча роль фізичного виховання» опановується на першому курсі упродовж трьох семестрів, на що відводиться 20 кредитів; форма атестації – математичне дослідження (4000 слів);
- Предмет «Навчання фізичній культурі» опановується на другому і третьому курсах упродовж шести семестрів, на що відводиться 40 кредитів; форма атестації на другому курсі – курсова робота (2000 слів) та портфоліо; на третьому курсі – портфоліо й презентація (15 хвилин, 5000 слів). На нашу думку, цінним при їх опануванні є практичні форми атестації: проведення дослідження, курсова робота, складання портфоліо, презентація, що активізує діяльність студентів.

- Група предметів «Релігійна освіта» належить також до циклу «Предмети спеціалізації».

До цієї групи навчальним планом визначено предмети: «Релігійна освіта: спеціалізовані знання», «Релігійна освіта (з урахуванням спеціалізації)», «Роль учителя релігійної освіти». Дамо їм коротку характеристику, враховуючи рекомендації навчального плану:

- Дисципліна «Релігійна освіта: спеціалізовані знання» розрахована на 20 кредитів, вивчається в перший рік навчання впродовж осіннього, весняного і літнього семестрів, форма атестації – есе (2500 слів) – 70% від загальної оцінки та студенти готують групову презентацію на 10 хвилин – 30%.
- Дисципліна «Релігійна освіта (із врахуванням спеціалізації)» розрахована на 20 кредитів, викладається на другому курсі впродовж трьох семестрів; форма атестації: майбутні вчителі ведуть індивідуальний рефлексивний журнал на 3500 слів – 70% від загальної оцінки та готують письмове завдання на 1500 слів – 30%.
- Дисципліну «Роль учителя релігійної освіти» (20 кредитів) студенти вивчають на третьому курсі впродовж осіннього, весняного і літнього семестрів; форма атестації: есе, презентація (10 хвилин) і розмірковування (1000 слів).

Ми зазначаємо, що при вивченні дисциплін групи «Релігійна освіта» студенти упродовж трьох років навчання, виконуючи практичні завдання, самостійні роботи, вдосконалюють свої знання і вміння у процесі розмірковування, висловлення своєї позиції при написанні есе, ведення індивідуального рефлексивного журналу, проведення презентації.

- Група дисциплін «Природничі науки» починає вивчатися в циклі навчальних модулів базової частини, в якій передбачено предмети: взаємозв'язок природничих наук і математики; бесіда й навчання: математика й природничі науки; міжпредметні зв'язки у навчанні, де

майбутні вчителі опановують загальні відомості з природознавства. При вивченні природничих наук у циклі «Предмети спеціалізації» у групі «Природничі науки» передбачено:

- Курс «Що таке природничі науки?», на вивчення якого виділено 20 кредитів, які реалізуються на першому курсі упродовж трьох семестрів, до атестації готується портфоліо на 2500 слів – 50% від загальної оцінки та есе на 2500 слів – 50%;
- Курс «Природничі науки як у класі, так і за його межами» (20 кредитів); предмет вивчається на другому році навчання упродовж осіннього, весняного і літнього семестрів; на атестацію готується два завдання по 2500 слів кожен;
- Курс «Навчання природничим наукам», на вивчення якого на третьому курсі (упродовж трьох семестрів) виділено 20 кредитів. На атестацію готується курсова робота на 2500 слів та презентація (2500 слів).

Ми вважаємо, що студенти добре готуються згідно навчального плану до виконання на робочому місці вчителя обов'язків з навчання дітей природознавству.

- Група дисциплін «Спеціальна і інклюзивна освіта» відповідно до навчального плану передбачає предмети: орієнтири та перспективи спеціальної і інклюзивної освіти, категорії освітніх потреб планування інтеграції, реалізація інклюзивної освіти: роль шкільних товариств, на кожний з яких відведено по 20 кредитів. Навчальним планом для кожної з цих дисциплін передбачено такі особливості:

- Предмет «Орієнтири та перспективи спеціальної та інклюзивної освіти» викладається в перший рік навчання упродовж осіннього, весняного й літнього семестрів. На атестацію студенти готують есе на 2500 слів – 50% від загальної оцінки та рефлексивний журнал на 2500 слів – 50%;
- Предмет «Категорії освітніх потреб: планування інтеграції» опановують на другому курсі упродовж трьох семестрів. На атестацію готується усне представлення (2000 слів) та есе (3000 слів);
- Предмет «Реалізація інклюзивної освіти: роль шкільних товариств» студенти вивчають упродовж трьох семестрів третього курсу. На атестацію готується есе (3000 слів) та доповідь (2000 слів).

Ми вважаємо за надзвичайний позитив те, що до навчального плану введена група дисциплін «Спеціальна і інклюзивна освіта», адже все більше й більше діти з фізичними й розумовими вадами навчаються в звичайних школах і вчителям бажано мати відомості про особливості спеціальної та інклюзивної освіти з метою оволодіння знаннями, вміннями й навичками їх упровадження в навчальний процес при роботі з такими дітьми.

У курікулумі професійної підготовки вчителя початкових класів Великої Британії виділена в окремий цикл «Педагогічна практика», яка починає реалізовуватися в циклі навчальних модулів частини «Професійний розвиток», в якій передбачено, зокрема, й предмет «Професійний розвиток (ввідний курс)», яким пропонувано 6 тижнів шкільної практики та курс «Професійної розвитку (входження до практичної педагогічної діяльності)». Взагалі навчальним планом у циклі «Педагогічна практика» передбачено 24 тижні педагогічної практики: від 4 до 11 тижнів за кожний рік навчання (90 днів).

Отже, щоб оволодіти кваліфікацією «Бакалавр мистецтв» профілю «Початкова освіта», майбутнім учителем Роухемптонський університет пропонує курікулум професійної підготовки, в якому Навчальні дисципліни являють собою систему, що представлена такими функціональними циклами: базовий (загальнокультурний) цикл, предмети якого спрямовані на формування цілісного світогляду, на виявлення історичних тенденцій у розвитку суспільства й освіти;

- Цикл «Предмет спеціалізації» – це фундаментальні предметні дисципліни, спрямовані на оволодіння професійною предметною діяльністю і які відбивають розвиток певної науки на сучасному рівні.

Слід зазначити, що психолого-педагогічна підготовка, на нашу думку, здійснюється через викладання всіх курсів, які певною мірою інтегрують психолого-педагогічні й

предметні проблеми навчання, адже навчальний матеріал усіх предметів проходить через усі види діяльності, що рекомендуються навчальним планом.

В навчальному плані Роухемптонського університету основний акцент зроблено на предмети спеціалізації, на спеціально-предметну освіту майбутнього вчителя початкової ланки, адже в структурі навчального плану цей вид підготовки займає понад 70 відсотків часу, що відводиться на підготовку вчителя.

- Цикл «Педагогічна практика» характеризується неперервністю, різними видами упродовж усього періоду навчання. Це обов'язковий цикл навчального плану.

Аналіз навчального плану підготовки вчителя за профілем «Початкова освіта кваліфікацією» Бакалавр мистецтв університету Роухемптон, Лондон дав можливість засвідчити те цінне, що форми й методи роботи при опануванні різними курсами визначені курикуломом, що вони надзвичайно урізноманітнені, конкретизовані, передбачена значна кількість самостійної, творчої роботи при виконанні креативних завдань, при проведенні критичних розмірковувань. Особливу увагу звертаємо на фіксацію виконаних видів творчих робіт, що важливо для майбутньої професійної діяльності.

Представлені форми атестації свідчать про надзвичайно значний обсяг самостійної і творчої роботи, причому різноманітних видів і форм.

Висновки. Аналіз зазначеного курикулуму дав можливість визначити прогресивні ідеї, які потрібно вивчати більш детально і використовувати в процесі реформування вищої освіти в Україні: формування навичок самостійної методичної роботи та виконання майбутнім учителем практичних завдань, необхідних для роботи в школі; чітке визначення форм атестації та їх різноманітність; творчі форми роботи: висловлення своєї індивідуальної позиції, готуючи есе; критичне розмірковування; підготовка концертної програми; проведення дослідження, презентації.

Список використаної літератури

1. Сырых В.М. Предмет правового регулирования образовательного права // Право образование. – 2001. – №3. – С. 43-67.
2. Педагогічний словник/За редакцією дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д. – К.: Педагогічна думка, 2001
3. Зінковський Ю.Ф. Навчальний план. //Енциклопедія освіти/Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040с [с.537].
4. Зінковський Ю.Ф. Зміст вищої освіти. //Енциклопедія освіти/Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040с [с. 321-322].
5. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2005. – 486с. – (Вища освіта ХХІ століття).

References

1. Syryh V.M. (2001) The subject of the legal regulation of educational law. *The right to education*. №3. 43-67.
2. Teaching Dictionary / Edited active member of APS of Ukraine Yarmachenka M.D. K., Educational thought, 2001.
3. Zinkovsky Y.F. (2008) Curriculum. *Encyclopedia Education / Acad. ped. Sciences of Ukraine*; Chief Ed. V.G. Kremen. K. : Yurinkom Inter, 1040.
4. Zinkovsky Y.F. (2008) The content of higher education. *Encyclopedia Education / Acad. ped. Sciences of Ukraine*; Chief Ed. V.G. Kremen. K. : Yurinkom Inter, 1040.
5. Kuzminskyu A.I. (2005) Higher Education Pedagogy: Textbook. Guidances. K. : Knowledge, 486.

CHYCHUK Antonina Petrivna, Ph.D., associate professor Department of Elementary Education Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: toniabida@ukr.net

CONTENTS FEATURES OF TEACHER EDUCATION IN THE UK

Summary. *The article examines the theoretical and methodological foundations content of teacher education in the UK. The analysis of the curriculum of teacher training on the profile "Primary education qualification" Bachelor of Arts University Rouhempton London which gave an opportunity to witness something of value that the forms and methods of work at mastering the different courses by kurikulomom extremely diversified, specified, provided a significant number of independent, creative the performance of creative tasks during the critical reasoning. Pay special attention to fixing executed kinds of creative work, which is important for future professional activities.*

Analysis indicated kurikulumu made it possible to identify innovative ideas that need to be studied more thoroughly and used in the process of reforming higher education in Ukraine: the skills of self-methodical work and performance of future teachers of practical tasks needed for school; clear definition of appraisal forms and their diversity; creative forms of work, expressing their individual positions, preparing essays; critical thinking; Preparation concert; the research and presentations.

Considering the theoretical and methodological foundations for the content of teacher education in the UK should note that the content of higher education – a pedagogical formed a system of knowledge and skills, experience, creativity and emotional and value attitude to the world, learning which provides a quality person, it professional, intellectual, ethical, aesthetic, emotional and physical development. The content of higher education, its organization, methods are under continuous updating, guided by the projected science and practice perspective. The main objective of high school is the development of creative personality traits, ability to perceive and process new scientific ideas, analyze and apply them in terms of independent professional activities. Significant problems of the theory of higher education content related to continuity, computerization, humanization, humatyryzatsiyeyu, globalization, modern education

Keywords: *United Kingdom, teacher education, curriculum, training of teachers.*

*Одержано редакцією 10.04.2016
Прийнято до публікації 11.04.2016*

УДК 39(447)

БІДА Олена Анатоліївна

доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького,

ГОНЧАРУК Валентина Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ГОНЧАРУК Віталій Володимирович

провідний інженер відділу генетики, селекції та репродуктивної біології рослин Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України.
e-mail: tetyanna@ukr.net

РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

***Анотація.** Духовні цінності народу, його народні традиції, звичаї і вдачі протягом багатьох поколінь грали і грають сьогодні вирішальну роль в становленні особистості, у формуванні духовно-етичних якостей підростаючих поколінь. У них зосереджені такі гуманістичні цінності, які не схильні до старіння. У той же час вони створюють етнічну специфіку народу, прикрашають його духовну подобу. Зараз важливо не розгубити ті цінності в духовній культурі минулого, які були накопичені багатьма поколіннями нашого етносу, оскільки у вихованні підростаючих поколінь неможливо обійтися без використання досвіду народу в цій області, його оздоровчих традицій.*

***Ключові слова:** народні традиції, звичаї, формування культури, сучасна людина.*

Постановка проблеми. Нині в усіх сферах суспільного життя, і передусім в освітньо-виховній, пріоритетне місце має посісти формування духовної особистості, виховання в неї патріотичних, громадянських почуттів і найкращих морально-етичних якостей. Усі, хто причетний до справи виховання, повинні подбати про формування культури, національної самосвідомості молоді, «вироснування» української еліти, яка б відповідала за збереження